

Tinganes er varðveitt

*- bert av teirri orsøk, at fólk vóru so fátæk, at
tey ikki høvdu ráð at oyðileggja tað, sigur Palli
Gregoriussen, arkitektur og listamaður m.a. í
samrøðuni, í samband við at hann er skýrdur
heiðurslimur í Arkitektafelag Føroya*

Herfyri fylti Arkitektafelag Føroya 10 ár. Í hesum sambandi var Palli Gregoriussen, arkitektur skýrdur heiðurslimur í felagnum.

Palli Gregoriussen var ein av stigtakararnum, tá Arkitektafelagið varð stovnað, eins og hann hevur verið nevndarlimur øll árin.

Palli hevur havt egna virki í 30 ár, og hann hevur verið lærumeistari fyri yngra ættarliðið av arkitektum í Føroyum.

Hann hevur havt nógv at týða fyri føroyskan arkitektur, og er kendur fyri ikki at gera neyðsemjur, tá bygningar og stovnar hava verið bygdir, undir hansara leiðslu.

Arkitektafelagið hjá Palla Gregoriussen er elsta virki av sínum slag í Føroyum.

Palli hevði ongan hug til skúlan, tá hann var hálvaksin, og ongar beinleiðs is ætlanir um, hvørja yrkisleið hann skuldi ganga.

Av tilvild

Tað var eisini bert so dánt, at eg fekk realskúla-prógvið, og her kom tað mær til góðar, at eg var góður fimleikari. Eg fekk UG í fimleiki í realskúlanum, og tað var ein orsøkin til, at eg fekk prógvið, heldur Palli Gregoriussen.

Palli Gregoriussen: - Tá eg var liðugur við realskúlan í 1948, var ikki

nógv at gera í Føroyum, men eg fekk arbeiði á teknistovuni hjá Olaf Mortensen. Hetta var arkitekt- og byggivirki.

Tað var av tilvild at eg fór henda vegin, tí hetta arbeiðið var tað einasta, sum eg kundi fáa.

Eg gjørdi fyrifallandi arbeiði á teknistovuni, men samstundis gekk eg í Tekniska skúla í fyra vetrar.

- Tá lærutiðin var av, fór eg til Danmarkar at lesa til byggifrøðing á skúla í Haslev, har eg fekk prógv í 1956.

Skúlatiðin í Haslev hildist betur enn í Havn, tí Palli Gregoriussen fekk ikki bert prógv, men besta úrslit við "topkarakteri."

- Eg hevði nú hug at royna arkitektaskúlan og fór til upptøkuroynd á Kunstakademiet, á arkitektaskúlanum har. Í 1960 fekk eg prógv og kundi fara heim aftur til Føroya at arbeiða.

Fyrstu árin vóru trý starvsfólk á virkinum. Umframt Palli vóru Oddmar Mortensen og Petur Andreassen.

Virksemið hjá Palla Gregoriussen stóð eisini sína roynd í 60'unum. Posthúsið í Klaksvík, Ellisheimið í Vágum og skúlin í Fuglafirði vóru bygningar, sum arkitekturin hevur staðið fyri og givið egna dām.

Var tað vanligt at fólk bóðu teg tekna sær sethús?

- Jú, vit teknaðu nógv sethús, men bert tær vanligu tekningarnar, so fólk kundu fáa byggiloyvi.

Fólk fóru at hugsa miðvíst

Í 1961 útskrivaði Sparikassin í Havn eina sethúsakapping, og hana vunnu vit.

Hetta førði við sær, at fólk fóru at hugsa meira miðvíst, tá tey skuldu byggja sær sethús.

Heldur tú at vit bert skulu byggja sethús í gomlum sniði, fyri at varðveita alt tað gamla?

- Tað er umráðandi, at vit halda okkum til upprunaligu røturnar, at vit nýta okkara egna snið, so húsin fella inn í tað føroyska umhvørvið.

Vit hava nógv og góðar fyrimyndir til at taka, eitt nú húsin fram við Gjønna og kongsgarðurin í Depli, eru góð dømi um gamla, føroyska byggilist, sum vit hava varðveitt og eisini kunnu nýta í dag.

Søguliga húsin hvurvu

Annað dømi er Leðan-garður í Sumba, sum ikki er til longur. Eg fekk til uppgávu at máta húsin upp fyri Fornminissavnið.

Høvdu hesi søguliga húsin staðið í dag, høvdu tey verið eitt prýði fyri bygdina. Tey vóru bygd av einlistum, og høvdu kanska verið nýtt sum bygðahús í dag.

Tað er umráðandi at vit kenna okkum aftur í tí føroyska umhvørvinum, og at vit byggja soleiðis, at húsin náttúrliga verða tillagað landslagnum, har tey verða bygd, eins og eftir hvussu verðurlag og vindur o.a. er á staðnum.

Hugsu bert um tær gomlu bygðirnar, har húsin kunnu tykjast at verða bygd so tilvildarlaga, men kortini skapa tey eina heild.

Tey hava somu reising við túni millum húsin, sum skapar eitt hugnaligt umhvørvi. Slíkir býlingar hava vit nógv dømi um í Føroyum.

Eitt nú umvældu sethúsin og Øtu Kirkju, er gott dømi um at vit skulu varðveita gamla bygðisniðið.

Orsøkin til at vit enn eiga Tinganes er tann, at fólk har vóru so fátæk, at tey ikki høvdu ráð at oyðileggja tað.

Er byggilist eitt fyrbrigði, har tað bert snýr seg um at varðveita, ella skal hon mennast á slíkan hátt, at nýtt og gamalt skal setast lið um lið?

Sjálvandi skal føroyska byggilistin eisini mennast, hóast tað er umráðandi at kenna sínar røtur og seta dām á umhvørvið, so tað sæst føroysk hús verða bygd í Føroyum.

Byggilist og menning

- Viðvíkjandi menningini í byggilistini, so skulu vit byggja tað, sum tíðin kreivur - vit skulu ikki standa í stað. Tað er júst framburður, sum ger hetta yrkið so spennandi.

Palli Gregoriussen heldur, at tað var gagnligt at vit fingu eina byggisamtíkt, og hann hevur sjálvur roynt at fylgja henni út í æsir - t.v.s. ikki at byggja hægri enn loyvt, og at laga byggingina eftir tí, sum tørur er á, í slíkum føri.

Dømi kann vera gamla

Palli Gregoriussen, arkitektur: - Sjálvandi skal føroyska byggilistin mennast, hóast tað er umráðandi at vit varðveita gamla byggisniðið

